

Доповідь

Клюєва Вадима Олександровича на теми: «Розвиток методичної компетентності майстра виробничого навчання»

(ДНЗ «Глухівське ВПУ»)

Розвиток професійної компетентності - складний і багатофакторний процес, основою якого є деякі суперечності між професійним та індивідуальним у структурі особистості. Її розвиток виступає результатом взаємодії зовнішніх, внутрішніх, індивідуальних, соціальних та інших чинників, які опосередковані умовами соціуму.

Термін професіоналізм ми розуміємо як особливу властивість людини систематично, ефективно, надійно виконувати складну діяльність за різноманітних умов. У понятті "професіоналізм" відображається ступінь оволодіння людиною структурою професійної діяльності, яка відповідає існуючим у суспільстві стандартам та об'єктивним вимогам. Для набуття професіоналізму необхідні відповідні здібності, бажання, характер, готовність навчатися та удосконалювати власну майстерність. Професіоналізм не вичерпується характеристиками висококваліфікованої праці, він виступає особливим світоглядом людини, а необхідною його складовою є саме професійна компетентність.

У педагогічній літературі активно обговорюються різноманітні підходи до структурування професійної компетентності. Ми притримуємось підходу, у відповідності з яким професійна компетентність ґрунтується на: 1) професійних якостях робітника (професійні знання, уміння, навички як певний досвід його діяльності); 2) соціально-комунікативних здібностях; 3) індивідуальних здібностях, які забезпечують самостійність професійної діяльності.

При розгляді структури професійної компетентності доцільним, на наш погляд, може бути співвідношення її з основними функціями діяльності педагога професійного навчання. Як відомо, реалізація навчальної функції потребує від викладача різнобічних компетенцій: і глибоких професійних знань та умінь, і певних виробничих навичок з робочої професії, і ґрунтовної підготовки з педагогіки та психології, дидактики, методики навчання тощо.

Робота з учнем професійно-технічного навчального закладу (ПТНЗ) потребує також від педагога вміння формувати такі особистісні професійні якості свого

вихованця: якості особистості, що відображають загальну та професійну спрямованість (відповідальність, принциповість, працьовитість); риси інтелектуальної сфери (допитливість, кмітливість, уміння виділяти головне, розвивати логічність мислення тощо); емоційно-вольові якості (витримка, володіння собою, рішучість, вимогливість); соціально-психологічні (ввічливість, справедливість, діловитість, організаторські здібності); сенсорно- рецептивні (розподіл уваги, спостереження); риси самосвідомості (самокритичність, впевненість у собі).

Виходячи з розуміння професійної підготовки як процесу професійного розвитку, оволодіння досвідом майбутньої професійної діяльності, можна говорити, що компетентний спеціаліст прагне до самостійної освіти. Важливою особливістю професійної компетентності людини є те, що вона реалізується в сьогоденні, але орієнтована на перспективу.

Отже, під професійною компетентністю ми розуміємо інтегральну характеристику, яка визначає здатність особистості вирішувати типові професійні завдання та проблеми, які виникають в реальних ситуаціях професійної діяльності за допомогою використання отриманих знань та вмінь, набутого професійного та особистісного досвіду, цінностей та нахилів. Визнано, що професійна компетентність виступає показником внутрішнього, суб'єктивного змісту особистості, тобто суто її індивідуальною професійною характеристикою. Вона (характеристика) не може розглядатися лише як певний результат усвідомлення різноманітних зовнішніх впливів, перш за все професійних знань. Це певний підсумок цілеспрямованої внутрішньої праці, у процесі якої зовнішнє проходить через суб'єктивність особистості, переробляється та засвоюється нею, породжуючи усвідомлене вміння у конкретній ситуації вирішити конкретну професійну проблему та завдання, здатність самовдосконалюватися у своїй праці.

Готовність до формування професійної компетентності визначається нами як певне структуроване утворення, що забезпечує необхідні внутрішні мотиви для успішного виконання професійних функцій та професійного зростання. Ця готовність не є природженим явищем, а набуває власного розвитку в результаті життєвого досвіду та навчання людини. Провідним у формуванні професійної компетентності виступає постійне оновлення знань, оволодіння новою інформацією для успішного вирішення професійних завдань, поставлених за умов сьогодення перед особистістю, яка зростає.

Зазначимо, що змістовна, цілеспрямована та ефективна робота з учнями ПТНЗ можлива за умов, якщо вона здійснюватиметься на компетентнісному

підході. Це допоможе не лише планувати їхню діяльність, визначати рівень професійної компетентності, а й враховувати запити, потреби, забезпечити їхнє самовдосконалення та саморозвиток.